

Nová obchodní a investiční strategie EU z perspektivy byznysu Stanovisko Svazu průmyslu a dopravy ČR

Komise zveřejnila 14. 10. 2015 svou novou strategii „**Obchod pro všechny: Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice**“, která přináší vizi směřování politiky EU odrážející potřebu odpovědnější obchodní politiky.

Jde o nový a komplexní přístup k obchodní a investiční politice EU vycházející z toho, že současné hospodářské systémy jsou globální a digitální a Evropa musí posílit svou pozici v globálních hodnotových řetězcích.

Z hlediska podnikatelů a zaměstnavatelů lze tento nový postoj k úloze obchodní a investiční politiky EU, komplexní přístup a provázanost s dalšími politikami EU obecně přivítat.

Co je pozitivní

- **Obchodní politika je představena jako zdroj růstu a pracovních příležitostí** v kombinaci se strukturálními reformami, snižováním administrativní zátěže, investiční politikou a přístupem k financím.
- **Důraz je kladen na podporu malých a středních podniků a jejich specifické potřeby**, což povede k jejich žádoucí internacionalizaci a zvýšení jejich podílu na třetích trzích.
- **Strategie přistupuje vyváženě k dalšímu vývoji mnohostranného obchodního systému** (v rámci Světové obchodní organizace (WTO)) a **podpoře bilaterálních dohod**, které nyní pokrývají třetinu obchodu EU se třetími zeměmi.
- Obchodní politika musí být pojata v celé své šíři, aby si Evropa zajistila své **místo v hodnotovém řetězci**. Je třeba podpořit obchod se službami, odstranit překážky v digitálním obchodování, podpořit mobilitu kvalifikovaných pracovníků, přístup k surovinám a překonání regulatorní roztříštěnosti.
- Propojení politik v těchto oblastech by mělo přispět **k odpovědnému řízení dodavatelsko-odběratelských řetězců**.
- Evropská komise (EK) plánuje provést **revizi investiční politiky EU** (sdělení COM(2010) 343) a dosáhnout konsensu k **nalezení spravedlivého a předvídatelného mechanismu řešení sporů** (za poslední 50 let bylo uzavřeno 3 200 bilaterálních investičních dohod).
- **Boj proti korupci a zásady dobré správy a řízení věcí veřejných** („good governance“) jsou jednou z priorit.
- **Ve své komplexnosti je strategie zaměřena na řadu oblastí** - digitální obchod, vnitropodnikové převody odborníků, uznávání profesních kvalifikací, podporu mobility, vízovou politiku, rozvojovou politiku, rozvoj služeb, regulaci, celní politiku, přístup ke zdrojům energií a surovin, podporu inovací, podporu ekonomické diplomacie.

Potenciální výzvy i rizika z perspektivy byznysu

Nová strategie však nutí podnikatelskou sféru k důkladnější analýze některých kapitol a navrhovaných opatření, která v rámci deklarované zvýšené transparentnosti, odpovědného řízení hodnotových řetězců, zachování evropských regulatorních, pracovních a environmentálních standardů, vysoké úrovně ochrany zdraví a bezpečnosti při práci, lepší ochrany práv spotřebitelů

a respektování lidských práv může vést k dalším zásahům do podnikových práv, zvýšení administrativních a finančních nároků **spojených s podáváním informací z nefinančních oblastí**, zveřejňování informací spojených se mzdovými politikami a **rozšiřování rozsahu informací spojených s obchodní strategií podniku**. Je třeba uchovat v povědomí veřejnosti, že nositeli společenské odpovědnosti jsou podniky, transparentnost mají zakotvenou ve svých podnikatelských modelech a činí tak **na bázi dobrovolnosti**:

- **Kapitola 4 - Obchodní a investiční politika založená na hodnotách:**
  - EK chystá posílení práv spotřebitelů (subkapitola 4.1.) **rozvojem iniciativ v oblasti společenské odpovědnosti podniků a náležitě péče („due diligence“)** v produkčních řetězcích **s důrazem na respektování lidských práv – včetně pracovních práv a environmentálních aspektů** - v hodnotových řetězcích. EK bude posilovat spolupráci se spotřebitelskými organizacemi, experty a organizacemi občanské společnosti.
  - Pod kapitolou 4.1.2. avizuje EK revizi investiční politiky EU a snahu **o dosažení konsensu pro stálý Soud pro mezinárodní investice**. Zde je třeba sledovat, aby výsledný kompromis vycházel z principů mechanismu pro řešení sporů mezi investorem a státem (ISDS).
  - Obchodní agenda EU by měla podporovat udržitelný rozvoj, lidská práva, vysoké standardy práce a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, environmentální standardy a dobrou správu a řízení věcí veřejných (4.2.) posílením dimenze udržitelného rozvoje v dohodách o volném obchodu, **prosazením lepší implementace základních pracovních standardů (přijetí dalekosáhlých závazků zejména k základním pracovním standardům Mezinárodní organizace práce (ILO) a zásad Agendy „důstojné práce“ ILO) a lepším propojením obchodních politik s nástroji na ochranu lidských práv (4.2.2.)**. Podnikatelská komunita zastává dlouhodobý názor, že obchodní dohody by si primárně měly udržet svůj ekonomický rozměr a nerozšiřovat se o závazky k nástrojům, které jsou primárně v mandátu ILO.
  - V části věnované odpovědným hodnotovým řetězcům (4.2.3.) předpokládá EK **větší zapojení občanské společnosti a podporu implementace mezinárodních nástrojů společenské odpovědnosti (CSR)**, jako jsou např. Globální kompakt Organizace spojených národů (OSN), Tripartitní deklarace ILO o nadnárodních společnostech a sociální politice, Směrnice OECD pro nadnárodní podniky, Obecné zásady OSN pro obchod a lidská práva. **EK počítá s posílením stimulů, zejména pro nadnárodní společnosti, k podávání informací o „due diligence“**, ambicióznějšími přístupy k těžbě nerostů v oblastech konfliktů, vyhledáváním nových příležitostí pro další partnerství odpovědných hodnotových řetězců, **zveřejňováním přehledu zpráv o odpovědném hodnotovém řetězci podniky**. Zde je stále třeba mít na zřeteli, že nositeli CSR jsou podniky a musí být zachován princip dobrovolnosti.
  - Potenciální tlak na podniky lze očekávat, i pokud jde o **požadavky EK na etický obchod (4.2.4.) a podporu a ochranu lidských práv (4.2.5.)**, cestou implementace Akčního plánu EK na podporu lidských práv a demokracie 2015 – 2019, včetně studií o dopadu obchodních politik na lidská práva, a zvýšení kontrol obchodu s výrobky dvojího užití atd.
  - **Boj s korupcí (4.2.6.):** I když boj s korupcí je obecně v zájmu byznysu, připravovaná opatření v této oblasti musí být posuzována obezřetně. EK chystá např. prostřednictvím dohod o volném obchodu monitorování domácích reforem v oblasti právního státu a vládnutí a nastavení mechanismů v případech systematické korupce a slabého vládnutí a ambicióznější opatření proti korupci v budoucích obchodních dohodách.

- **Kapitola 5 - Výhledový program jednání s cílem usměrňovat globalizaci**

- Počet pracovních míst v Evropě poroste pouze tehdy, pokud budou evropské firmy konkurenceschopné. **Proto je důležité, aby při vyjednávání nových dohod o volném obchodu byl dán důraz na kvalitu nově sjednaných dohod, ne na jejich kvantitu.** Každé nové vyjednávání musí obsahovat závazek partnerské strany, že sjednaná dohoda odbourá co nejvíce překážek obchodu, s cílem umožnit evropským společnostem účinně konkurovat místním výrobcům. To platí zejména o asijských trzích. Dohody musí především odbourávat obchodní překážky, ať již se jedná o celní sazby, komplikované celní procedury nebo neuznávání mezinárodních standardů či různá další diskriminační opatření a zacházení.
- **Vyjednávání o Transatlantickém obchodním a investičním partnerství (TTIP) je nutné uzavřít co nejdříve**, rozhodně do konce současné americké prezidentské administrativy. Podporujeme začlenění do TTIP doložky o řešení sporů mezi státem a investorem. Bereme na vědomí nový návrh Komise zřídit systém Stálého soudu pro řešení sporů, ale zároveň zdůrazňujeme, že nový systém musí být především dostupný všem evropským firmám, které mají vážný důvod Stálý soud využívat. **EK by měla podrobně prozkoumat dopady návrhu využití stejného modelu řešení sporů i v dalších vyjednáváních, zejména tam, kde se jedná o země s jiným politickým, ekonomickým a kulturním systémem než je ten evropský. Každou dohodu je dobré vyjednat tzv. na míru a ne v každém případě může být vhodný univerzální systém řešení sporů mezi státem a investorem.**
- EU měla soustředit své úsilí na **dokončení nebo na zahájení jednání zejména s členskými zeměmi Transpacifického partnerství** (Trans-Pacific Partnership), aby nezaostávala v této důležité oblasti světového obchodu.
- **Komise musí zajistit dostatek vysoce kvalifikovaných pracovníků a dalších zdrojů pro účely vyjednávání nových dohod.**

29. 10. 2015

Vladimíra Drbalová
Mezinárodní vztahy – Evropské záležitosti